Q. D. B. V.

Diſſertatio Juridica

De

DOMINIO, IN REBUS OCCUPATIS, ULTRA POSSESSIONEM, DURANTE.

Quam

ILLUSTRIS ICTORUM LIPSIENSIUM ORDINIS CONSENSU,

Sub Ductu

Præ Nobiliſſimi, Conſultiſſimi atque Excellentiſſimi

DN: D. GOTTLIEB GERHARD TITII,

Fautoris ac Præceptoris ſui omni obſervantiæ cultu ætatem proſequendi.

D. 10. Jun. Horis locoque Conſuetis

publicæ diſquiſitioni ſubmittit

Autor & Reſpondens

CHRISTOPH ANDREAS REMER,

Brunſvicenſis.

BRUNSVIGÆ,

Literis ZILLIGERIANIS, M DCC IV.

H. D. Mencke

PERILLUSTRI AC EXCELLENTISSIMO DOMINO,

DOMINO

PHILIPPO LUDOVICO PROBST DE WENTHUSEN,

Hæreditario in Wenthuſen, Schöningen & Riddagshauſen,

Sereniſſimi Ducis Brunſvicenſis & Luneburgenſis,

Primo Status Miniſtro & Cancellario optimè merito

Domino meo Gratioſisſimo.

PERILLUSTRIS atque EXCELLENTISSIME DOMINE

DOMINE GRATIOSISSIME.

DUm ſtudiis academicis, ſolenni aliqua Diſſertatione valedicere, ac ad Praxin vitæ Civilis, me deinceps conferre conſtitui, tenues ingenii vires, in aſſerendo rerum occupatarum, ultra poſſeſsionem, dominio, periclitatus ſum. Hoc dum egi, non tantum hypotheſin illam, quâ dominium rerum occupatarum, ac inprimis ferorum animalium, à perpetua detentione ſuſpenditur, quamque nupe-

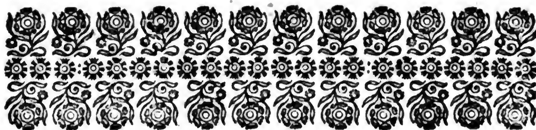
nuperus quidam Scriptor Belga, terso quidem loquendi genere incrustatam, ast nullis rationibus communitam, non sine supercilio, controversiæ, de Dominio Maris, substernere voluit, refellere, sed & veram Juris Romani sententiam, à falsis interpretationibus, vindicare, ac non rogatos laudati Juris vel Censores vel Defensores submovere, jactisque veris fundamentis, quæstiones hic agitari solitas, tam juxta jus Romanum, quam Germanicum, breviter explicare sustinui. Levis hicce labor, Tibi, *Mæcenas Summe*, sacer esse, & splendorem, quo destituitur, ab Illustri Nomine Tuo, mutuari gestit, quod etsi temerarium & audax nimis videri poterat, sunt, tamen, spero, rationes, quæ, à temeraria quadam audaciâ, non tantum me absolvere, sed & factum hoc, licitum probumque esse, amplius ostendere queant. De eo nihil nunc dicam, quod non facilè Judicem harum literarum magis accuratum, aut Censorem, lapsibus meis magis benignum, Te, reperire mihi licuerit: suppetunt propiores hanc in rem rationes: Ingentia Tua, nec ullo temporum decursu delenda, in Patriam exstant merita, quibus etiam dudum omnium incolarum animos Tibi obstrinxisti, cum igitur & in me, velut exiguam portionem, meritorum Tuorum fructus diffundantur, an conceptum

inde pietatis sensum, datâ quavis occasione, declarasse, temerarium illicitumque existimari poterit? Sed nec hoc nunc allegabo: Specialis gratia est, *Perillustris Domine*, quâ meam Familiam, me meaque studia complecteris, & ex qua, perenni fluxu, beneficia commodaque in nos derivantur, hoc verò siluisse, nec devotum animi grati affectum, aliquo indicio, exposuisse, nefas meritò videri poterat. Patere igitur, *Perillustris* ac *Excellentissime Domine*, ut tenuis hæc charta splendido Tuo Nomine fulgeat, ac simul intemeratam fidem, animumque perpetua gratitudinis lege devinctum, Tibi spondeat pigneretque. Ego verò preces ad Deum fundere non desinam, quo Te, Principis Optimi Delicium, Patriæ Decus ac Subditorum Solatium, cum splendidissima Familiâ, diu salvum incolumemque conservet.

Tuæ Perillustri Excellentiæ

devotissimus

Christoph Andreas Remer.

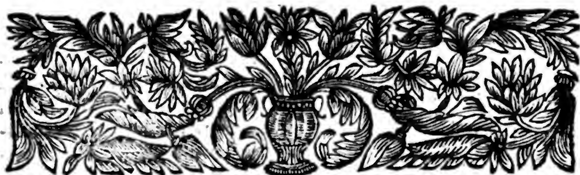

Summaria.

Dominium, possessione quæsitum, hac amissa, ex recentioris cujusdam Scriptoris Belgæ sententia, perit, nisi lege civili, vel fœderibus Gentium aliud cautum §. 1. quousque lex civilis vim suam extendat §. 2. & quæ fœdera hic intelligantur §. 3. dominium ergo maris, terræ proximi & exteri, à perpetua possessione dependet §. 4. hinc hodie nulla Gens, nec in specie Angli, Veneti & Genuenses, dominio maris exteri, ob perpetuæ possessionis defectum, gaudent §. 5. eandem sententiam, quoad dominium animalium ferorum, multi fovent §. 6. sed ab omni verisimilitudine illa est aliena, hinc conscribendæ hujus dissertationis occasio est oblata, cujus Summa capita exhibentur §. 7. dominium quid §. 8. possessionis §. 9. ut & occupationis indoles exhibetur, formato controversiæ statu §. 10. sententia modo relata, inprimis intuitu Scriptoris Belgæ, datis rationibus oppugnatur §. 11. 12. 13. 14. 15. ac probabili conjectura erroris origo ostenditur §. 16. Ex intentione Dei inter homines vigere debet socialitas §. 17. ex hujus regulis sequitur, quod omnes res nullius, indistinctè acquiri nequeant §. 18. secundò, quod ad acquisitionem originariam, nihil, nisi acquisituri consensus, sit necessarium §. 19. nec occupatio simpliciter requiratur, additis consectariis magis specialibus §. 20. inprimis ex socialitatis regulis tertiò sequitur, quod dominium, amissa licet possessione, duret §. 21. Atque ex his principiis respondetur Scriptori Belgæ §. 22. diluitur aliorum ratio, quæ quoad feras bestias adducitur §. 23. ac quæ rerum, in alterandis juribus humanis, sit efficacia, ostenditur §. 24. reliquæ orationes discutiuntur §. 25. 26. Ut dominium, amissa possessione, duret, naturale est pro certo statu, qui domini consensu & lege civili mutari potest, quo facto, aliud etiam decernit lex naturalis §. 27. Jus Romanum, à perpetua possessione, rerum occupatarum dominium non suspendit §. 28. dissenti-

sentientibus in genere respondetur §. 29. in specie respondetur ad l. 1. §. 1. de A. A. P. l. 5. §. 1. l. 6. pr. de Rer. divis. l. 14. §. 1. de A. R. D. §. 30. ad l. 5. §. 2. l. 7. pr. de captiv. §. 31. dataque responsio amplius defenditur §. 32. explicatur can. 1. distin. 8. c. 1. caus. 23. qv. 7. §. 33. vindicatur l. 5. de I. & I. à falsa Scriptoris Belgæ interpretatione §. 34. Quo sensu Romani mare, dicant commune, ex sententia dicti Scriptoris §. 35. quæ rejicitur, substituta explicatione veriori §. 36. quæ variis textibus confirmatur §. 37. ac Romanos, quoad durationem dominii maris, nobis non esse contrarios, ostenditur §. 38. ferorum animalium dominium, amissa possessione, perit, juxta communem juris Romani explicationem §. 39. sed, ea rejecta, vera laudati juris sententia exhibetur §. 40. hinc falluntur Grotius, qui censuram in JCtos Romanos extendit, aliique eum secuti: his autem, qui contra censuram illam JCtos defendunt, cum summa dictorum §. 41. Juxta hæc principia, mare Terræ proximum, est in dominio Reipublicæ, cessante licet possessione §. 42. Exterum verò mare, in totum dominio subjici nequit §. 43. bene verò per partes §. 44. dominium ferarum, amissâ possessione non desinit §. 45. inprimis si, per crepundia, ab aliis internosci queant §. 46: aliis exemplis usus doctrinæ, in Germaniâ, ostenditur §. 47. animalia mansuefacta tamdiu nostra sunt, quamdiu dominium probari potest §. 48. quod in specie de pavonibus & bestiis exoticis dicendum §. 49. nec aliud obtinet jure Saxonico §. 50. quæ hic sententia juris Alemannici §. 51. apium, animo non redeundi evolantium, dominium jure Romano tamdiu durat, quamdiu ejus probatio suppetit §. 52. de sententia juris Saxonici disputant interpretes §. 53. examen, animo non redeundi evolans, statim amittitur jure Saxonico §. 54. nec tamen in præjudicium prioris domini, vicino, ipso jure, acquiritur §. 55. hinc dominus vicino, in apibus recuperandis, est potior §. 56. examen etiam manet prioris domini, si ejus fundum non penitus deserat §. 57. ratione tertii, apes vicino, in cujus fundo consederunt, ipso jure, seu vi accessionis, acquiri videntur §. 58. comparatio juris Civilis & Saxonici, nec non communis & nostræ explicationis §. 59. addito monito, quoad lectionem art. 119. Jur. VVeichb. quo admisso, jus Saxonicum à Romano non differt §. 60.

B. C. D.

B. C. D.

§. 1.

DE dominio Maris, variantibus sententiis, plures, ac inter eos præcipuè *Grotius*, *Seldenus* ac *Burgus* egerunt. Novissime eandem Controversiam recoluit *Cornelius van Bynckershoek*, JCtus Belga, in peculiari *Dissertatione*, quam *Libro singulari ad Legem IX. de L. Rhodia de jactu*, subjecit, In ea præsupponit, ex naturali possessione, dominium rerum cœpisse juxta *l. 1. §. 1. de A. A. P.* nec diutius durare, quam possessio corporalis adsit, hac igitur remissâ, & illud desinere, satis hoc innuente *d. l. 1. §. 1.* & *l. 5. §. 1. l. 6. pr. ff. de Rer. div. l. 14. §. 1. de A. R. D.* Quod igitur, ultra possessionem, hodie dominium nonnunquam duret, id non quidem effectum esse, *universali aliquo Generis humani pacto*, quod absurde aliqui asserant, sed unicè à *lege civili*, vel *fœderibus Gentium specialibus, eo fine initis*, dependere, amplius censet.

§. 2. Legem porro civilem, in subditos tantum valere, Exteros verò non obstringere arbitratur; hinc si res mea, extra civitatem meam, reperiatur, me absente & ei non incumbente, cedet rursus primum occupanti, ceu

res nullius vel in medio posita, comprobante eam sententiam Augustino in *Can. 1. Dist. 8. can. 1. Caus. 23. qv. 7.* ut & Pomponio in *l. 5. §. 2. ff. de captiv. & postlim.* ac Proculo in *l. 7. pr. eod.* nec non praxi Turcorum, in horum enim ditiones si quis, cujus populus, neque fœdus, neque amicitiam cum iis habet, appellat, ejus bona publicantur, ipseque in servitutem redigitur, à quo rigore Belgæ, & si in peregrina nave appellant, virtute privilegii, ab Achmete dati, eximuntur.

§. 3. Ulterius fœdera accipit, quibus vel *amicitia*, vel *hospitium* contrahitur: aliud, si tantum placuerit, *ut bello abstineatur*, tunc enim de reliquis nihil pactum, quo casu, supererit locus Galli sententiæ, apud Festum in Voc. *Postliminium*, cum ait, *etiam cum populis liberis & confœderatis postliminium esse.* Atq; ex his etiam apparere putat laudatus *Belga*, quod hucusque non apparuerit, quo sensu scilicet, ex jure Gentium, dominiorum distinctio esse dicatur in *l. 5. ff. de I. & I.* Nimirum eo jure, pactis fœderibusque, agnitum est & probatum illud jus, quod dederat antiqua occupatio, seu potius, illud jus, quod, amissa possessione, amittebatur, extensum est ad eas regulas, quibus in Civitate reguntur rerum dominia *v. d. Dissert. de domin. Mar. c. 1.*

§. 4. His præsuppositis, *Autor* ille, Mare, terræ proximum, ejusque dominium acquiri, pronunciat, si quis navi una vel pluribus, eo animo, in vacuam ejus possessionem venerit, cumque à possessione, durationem dominii suspendat, hinc continuam possessionem eatenus adesse censet, quatenus Mare Continenti potest haberi subditum, i. e. quousque tormenta exploduntur *d. Dissert. c. 2.* Exterum verò mare, in quod Civitas è terrâ dominari

nari

nari nequit, habili occupatione in dominium redigi, hocq; non nisi perpetuâ possessione inter Gentes conservari, ait, cum lex civilis, quæ ultra possessionem, dominium extendit, inter liberos populos, autoritatem non habeat, nec pacta eo fine inter eos iniri soleant.

§. 5. Ex navigatione autem, intentione habili velut animatâ, & occupatio & possessio ejusque continuatio colligitur, quibus mediis, Romanos olim, dominium maris Mediterranei & Britannici tenuisse, Noster existimat, adjiciens, non ex armorum classiumque potentiâ, possessionem ac dominium maris, præcisè æstimandum esse, sed si quis, vel unâ scaphâ, occupet mare non occupatum & possessum, isque eâdem scaphâ, domini animo, pergat navigare idem mare, eum jure optimo censeri dominum, nec nisi per injuriam inde submoveri *v. d. Dissert. c. 3.* Inde porro colligi vult, hodie nullam Gentem, dominium maris exteri, sibi asserere posse, cum nulla perpetuam detentionem docere queat *d. Dissert. c. 4.* Ex quibus principiis deinde Anglos, Venetos & Genuenses, dominium maris Britannici, Adriatici & Ligustici, sibi asserentes, submovet, licet enim mare, naturâ suâ, dominii non sit expers, attamen cum possessionem non interruptam, illi probare non possint, hinc eos etiam, laudato illo dominio non gaudere, concludit *d. Dissert. c. 5. seqq.* quæ multis referre, jam nostrâ non inter est.

§. 6. Eandem hypothesin aliàs, si non omnes, certe multi Juris Civilis interpretes fovere solent, circa dominium animalium ferorum, nam hoc etiam, ultra possessionem, non durare, sed, bestiâ in libertatem se recipiente, ejus dominium naturaliter exspirare, plerique

contendunt. Sed qui in genere dixerit, dominium, in rebus occupatis, cessante possessione, juxta merum jus naturale, evanescere, aut in specie, de dominio maris ejusque duratione, ex isto principio, pronunciandum esse existimaverit, hactenus, præter *Belgam* illum, neminem nos vidisse, lubentes fatemur, alios tamen ejusdem fortassis esse sententiæ, ideò non negamus.

§. 7. Cæterum sicut, controversiæ, de Dominio maris, prolixè ab aliis agitatæ, momenta repetere ac excutere, jam animus non est, ita, cum jactata illa hypothesis, ab omni verisimilitudine sit aliena, & res planissimè inverti debeat, ea ratione, ut dominium rerum occupatarum, cessante possessione, juxta philosophiam naturalem, semper durare dicamus, nisi conventione, vel lege positiva aliud cautum sit, ideò in genere, *dominii rerum occupatarum, cessante possessione, durationem, cum consectariis*, Dissertatione Academicâ, expendere placet. Hoc ut aliquo ordine præstemus (I) post præmissa quædam generalia de dominio, possessione & occupatione, quæ, intelligendæ vel illustrandæ controversiæ, utilia videntur (II) jactatum illud principium, datis rationibus, oppugnabimus, erroris que originem probabili conjectura detegemus (III) veram sententiam exhibebimus, discussis rationibus contrariis (IV) consensum juris Romanî adstruemus (V) ex istis principiis, quæstiones nonnullas, etiam quoad usum modernum, decidemus. Hoc autem dum agimus, non alio jure utimur, quam quo cuivis, veritatem inquirere, liberum est, nec arbitramur, æquos rerum æstimatores, in aliam partem id esse accepturos: Propositum lacessendi, vel Scriptorem istum Belgam, vel alios, qui, in nonnullis, cum eo conspirant, vel à quibus aliàs dissentimus, à nobis procul abest.

§. 8.

§. 8. Dominii vox, aliquando imperii *l. 9. ad L. Rhod. de jact. l. 195. §. 2. de V. S.* aliquando reverentiæ & honoris *l. 37. §. 5. l. 41. pr. de Legat. 3.* aliquando proprietatis, generalius vel specialius suppositæ, *l. 70. §. 1. de V. S. l. 13. de A. R. D.* nomen est. Ultimus significatus huc pertinet: Est igitur Dominium, nobilissima non minus quam gratissima privatorum jurium species, si in sua perfectione spectetur, *Jus reale, ob quod, ad plenissimum utendi effectum, res corporalis nostra est.* Essentia igitur dominii, non ex *inhærentia*, seu, quod illud nobis competat, æstimanda est, nam hoc omnibus juribus, seu rebus moralibus, quæ nobis imputantur, commune est, sed ex *effectu*, quem illud, intuitu objecti sui, habet, judicari debet: Hic autem non in eo tantum consistit, quod res corporalis *nostra* sit, nam hoc alia etiam jura realia, ut servitus & pignus, suo modo præstant, sed & potissimum in eo, *quod ad plenissimum usum illa propria sit*, de cætero nihil refert, sive proprio judicio re utamur, sive prudentiorum, id quod, in pupillis similibusque personis, accidit.

§. 9. Possessio est *exercitium actuum nonnullorum, ex jure aliquo constanti, vel vero vel prætenso, in objecto speciali aut generali, institutum, jus aliquod verum vel præsupponens ac indicans, vel ejus acquirendi occasionem præstans.* Procedit igitur omnis vera possessio, ex opinione juris cujusdam constantis, adeoque animum habendi involvit, hic si deficiat, vel nulla, vel impropriè sic dicta possessio, seu nuda detentio, adest. Quod si porrò jus verum adsit, tum possessio, ejus est effectus & indicium si autem nullum præcedat, juris acquirendi illa est occasio, si nihil obstet. Ulterius respicit possessio, vel objectum speciale & certum, quodque in solidum tibi asseras, ut circa domini-

minium contingit, vel objectum generale, aut non satis determinatum, ac ad alios suo modo pertinens, id quod, circa servitutem, pignus pluraque alia jura accidit: Illa possessio potest dici, *plena*, hæc *minus plena*, Vulgo illam, dicunt *Propriam & rerum corporalium*, hanc *Analogicam & rerum incorporalium*, sed doctrinâ parum solidâ: Omnis possessio ex opinione juris procedit, ac rem corporalem afficit. Illud etiam observandum, possessionem non tantum ad jus aliquod principale respicere, de quo hactenus, sed & suo velut marte, aliquod operari. hinc *jus possessionis* innotuit, de quo ut aliquid dicamus scopus noster haud exigit.

§. 10. Occupatio est *rei nullius animo habendi facta apprehensio*. Ejus itaque objectum sunt *res nullius* seu *vacua*, i. e. quæ, à Deo & naturâ, dominio singulari destinatæ, sed ei nondum subjectæ sunt, aut in quibus dominium iterum extinctum est. Quod si adeò res dominio singulari non sit destinata, sed omnium usui promiscuè patere debeat, tum per occupationem acquiri nequit, sed est res *negativè nullius* aut, si mavis, *communis*, quæ neque unius est, nec esse potest, Si autem dominium, res aliqua, jam subierit, illudque adhuc duret, tum itidem occupatio cessat. His positis, de eo controvertitur, *an dominium, in rebus vacuis, ac speciatim in mari aut feris bestiis, occupatione legitimè quæsitum, amissa possessione, juxta merum jus naturæ, exspiret?*

§. 11. Ita censent cùm alii, tum inprimis Scriptor Belgicus antea relatus, sed nostrum est, juxta partitionem §. 7. datam, datis rationibus sententiam illam oppugnare. Nimirum illa (1) ab indole rerum moralium i. e. jurium & obligationum, penitus abhorret, sive, eadem plane destruit,

ſtruit, eo fine enim, inter homines, velut creaturas rationales, moralia introducta ſunt, ut ipſos, à perpetuæ detentionis moleſtiis, liberarent, nec illi, teſtudinum inſtar, res ſuas ſemper ſecum ferre cogerentur, ſed potius, illorum virtute, rerum ſemel apprehenſarum, ſecuram retentionem & fruitionem, ſibi polliceri poſſent, etiamſi longius ab illis abſceſſerint. Neque verò moralia illa, demum lege civili, vel Gentium conventione effecta ſunt, ſed datur principium, illis omnibus antiquius, à quo illa dependent, de quo poſtea agemus explicatius.

§. 12. Excutiamus (2) paulo curatius indolem & vim poſſesſionis: *An ideò ab eâ dominium ejusque duratio dependet, quia per illam res nobiſcum velut connectitur?* Ita verò dominium eſt inane nomen, ſupervacuum & abſurdum jus eſt, quod cum facto oritur & perit! *an ideò, quod à re posſeſſâ, alios per vim arcere queamus?* ſic redit prior objectio, ac inſuper, omne jus, à potentia ſuſpenditur, nec quævis, ſed vi magnâ ſtipata poſſesſio, conſervando dominio, eſt ſaltem idonea! quæ quam incongrua ſint, Scriptor ille Belgicus ſatis etiam intellexit, hinc præcipuæ armorum clasſiumque potentiæ, noluit præcipuum, in mari, jus dare *d. diſſert. c. 3.* quod §. 5. jam indicavimus: *An tandem ideò, quod posſesſio animum habendi aliis indicet?* Hic effectus uti poſſesſioni meritò tribuitur, ita ſimul oſtendit, conſervando dominio, perpetuâ detentione non eſſe opus, cum, poſt rem ſemel legitimè acquiſitam, animus ille aliis actibus quoque indicari queat, hinc ſi posſeſſio, ob illam cauſam, dominium conſervat, tantundem præſtabunt cæteri actus, qui in declarando habendi animo, ejusdem ſunt efficaciæ: Et quis, ſpectato hoc effectu, credat, levi naviculâ, ſcaphâ vel cymba, ad tuendam posſeſ-

sessionem, oberrare, efficacius conservandi dominii esse medium, quam creatis domi Archigubernis, vel propositis edictis similibusque actibus, animum retinendi jus illud, declarare, quod tamen Belgæ nostro *d. dissert. c. 3. 4. 6.* persuasum est.

§. 13. Non minus (3) nemo, quoad dominium terræ retinendum, perpetuam requirit, aut cum ratione requirere potest possessionem, & tamen perinde mare, ac terra, dominii capax est, adeoque hujus retentio, iisdem regulis utrinque merito æstimari debet. Verum quidem est, quod homines non sint animalia aquatica, nec perinde maria, atque terras, habitare queant, sed dantur tamen etiam, in Civitatibus, loca inculta & inhabitata, quæ nihilominus imperio & dominio Reipublicæ tenentur, licet, pro perpetua possessione, nihil omnino suscipiatur. Dicis, *loca illa cæteris partibus cohærere, adeoque per consequentiam possideri*! sed tantundem etiam dici potest de mari extero, intra probabilem modum semel legitimè occupato, quod nempe illud Mari, terris proximo, cohæreat, adeoque cum hoc simul possideatur, ut ratio illa, licet admissa, sine effectu sit, & retorqueri queat.

§. 14. Denique (4) conditio perpetuæ possessionis, sub qua dominium maris asseritur, impossibilis est, adeoque frustra, quoad jura humana retinenda, requiritur: Nemo sane perpetuo navigare potest, sed tempestates aliaque incommoda, sæpe loca tuta quærere jubent. Credit quidem Belga Noster *d. dissert. c. 3.* Romanos olim quatuor classibus, quas perpetuas illi habuerint, quarumque prima, ad Misenum, secunda, ad Ravennam, tertia, ad Forum Julii, quarta, ad Bysantium steterit, perpetuam quasi detentationem Maris Mediter-

diterranei, ac per eam, dominium habuisse, nec minus Mare Britannicum, classe Britannica, cujus meminit *l. 46. ff. ad Sct. Trebell* tutatos esse. Sed non dubito, quin, ex nimiâ rerum Romanarum admiratione, quæ Criticis solennis est, in eam sententiam concesserit, nam alioquin difficulter probabitur, Romanos ita indesinenter Pelago incubuisse, ut non aliquando, in loca tuta, sese receperint, maximè si quis expendat, quod antiquæ illæ Romanorum classes, cum modernis neutiquam comparari queant: quod si verò Romani classes habuerunt, non in mari, sed domi, maris etiam domini perpetuò non fuerunt, nam hoc argumento, dominium maris Ligustici, Genuensibus Belga abjudicat *d. dissert: c. 6.*

§. 15. Tandem si (5) tam rigidè ad dominii conservationem, possessionem exigas, hoc sequetur, quod eatenus mare saltem proprium censeri possit, quatenus possidetur, quemadmodum aliàs dici solet: *tantum præscribitur, quantum possidetur.* Hinc non alia maris pars poterit existimari propria, nisi quam classis revera occupat, cæteræ, velut non occupatæ & possessæ, erunt nullius; Et, si ad aliam partem navigetur, novæ partis acquisitio, prioris amissione multabitur. Si dicas, tam strictè hanc rem non esse accipiendam, sed totum mare possessum censeri posse, modò unam partem teneas, ac animo continuandæ possessionis naviges; age, cedò rationem, quare possessio Maris, continenti subjecti, ad exterum, intra probabilem modum semel occupatum, extendi nequeat, imò quare, continuandæ possessioni, non sufficiat, si vel in portu navigetur! Atque istæ rationes, si non omnes, certe pleræque, ad feras bestias, imò

omnes alias res, dominio ſubjici ſolitas, etiam quadrant, ſatisque oſtendunt, quod dominii duratio, à continua poſſeſſione, falsò ſuſpendatur.

§. 16. Si in cauſam erroris inquiras, non dubitem, quin is ex eo habeat originem, quod ſæpe Scriptores, ſine præſuppoſitis ſocialitatis regulis, de juribus hominum philoſophentur, ſecuti forſitan *Hobbeſii*, vel aliûs rerum moralium Corruptoris, ante conventiones, vel civitates, ſtatum hoſtilem, aut ſaltem exlegem, inter homines, aſſerentium, principia: Nam, neglecto ſolido juris naturalis fundamento, facilè ad falſas concluſiones devenitur, ac omne jus, ex facto, repetitur; Inter hoſtes enim facta ſolùm, eaque violenta, jus dant, ſeu potius inter eos, jus, inane nomen eſt, & omnis rerum acquiſitio ac conſervatio, vi conſtat. In ſpecie, quoad Belgam Noſtrum, conjecturam firmat, quod is Turcorum, Chriſtianos pro hoſtibus habentium, adeoque nulla ſocialitatis dictamina agnoſcentium, praxin, hanc in rem laudet *v.* §. 2. Errorem ita ſemel con[illegible]um, autoritas veterum JCtorum, & Juris Romani, facilè deinde confirmare, errantibusque probabilem reddere potuit, cum enim jus Romanum æquitate ſe paſſim commendet, ac inprimis, in materiâ acquirendi dominii, philoſophiam naturalem apertè profiteatur, deniq; dominii durationem, quoad feras beſtias, à poſſeſſione, manifeſtè ſuſpendere videatur, hinc forte dubitatum non fuit, quin in genere, pro principio aliquo naturali, doctrina hactenus excuſſa, haberi poſſet. Interim Juris Romani hîc nulla culpa eſt, nec illud quicquam, ad ſtabiliendam falſam illam ſententiam, confert, ceu mox diſtinctius probabimus.

§. 17. Diſpiciendum igitur nunc eſt, quæ genuina vide-

videantur principia, ex quibus, tam rerum nullius in genere, quam in ſpecie, maris ferarumque beſtiarum acquiſitio, dominiique acquiſiti duratio, dijudicanda ſit. Nimirum ſi humani generis ſtatum, non, ex corruptisſimâ Gentium ferocium praxi, ſed intentione & ſcopo Creatoris, æſtimes, tum facilè liquet, Creatorem, inter homines, ſocialitatem, ſeu mutuum amorem ac benevolentiam, lege naturali, ſanxiſſe, id quod, velut certisſimum, ac alibi demonſtratum, vel demonſtrandum ſupponitur. Iſtæ ſocialitatis regulæ, uti in genere hominum, inter ſe converſantium, actiones dirigunt, ita partitionem quoque rerum, à Deo hominibus conceſſarum, moderantur: Iis igitur rectè conſideratis, non difficile fuerit oſtendere, quomodo res nullius acquirantur, ac ſemel acquiſitarum dominium conſervetur, idque ſive primævum mortalium ſtatum ſupponas, ſive præſentem Gentium hominumq; ſingulorum conditionem conſideres.

§. 18. Scilicet cum Creator optimus, varias res, in uſum generis humani, in medio velut expoſuerit, ſingulisque hominibus proprias partes haut asſignaverit, & tamen, primæva illa rerum conditio, vel ei ſurroganda univerſalis aliqua communio, indoli humanæ, prout nunc eſt, haut conveniat, hinc colligitur, Deum voluiſſe, ut res illæ, in medio expoſitæ, ſive nullius, per factum humanum, dominio ſingulari ſubjicerentur, prout regulæ ſocialitatis, ſeu mutui amoris, id expoſcunt. Exinde ſequitur primò, *quod per occupationem, res nullius, indiſtinctè acquiri non posſint*, hinc ſi Gens quædam ambitioſa, omnes res vacuas, vel unam rem, omnium uſibus ſufficientem, ſibi aſſerere vellet, id non minus injuſtum, quam ſtultum foret, & meritò huic molimini, ſocialitatis leges turbanti, alii ſeſe opponerent.

§. 19. Quod si autem, in asserendis rebus nullius, modumquis teneat, tum, *ad acquisitionem originariam, nihil nisi consensum acquisituri esse necessarium*, ex dictis, secundò colligitur: Hinc non opus est, cæterorum hominum consensum præsumere, vel pactum aliquod universale comminisci, ac futuræ acquisitioni velut substernere, nam Dei ordinatio, factum acquirentis, juxta socialitatis regulas exercitum, satis tuetur. Quia porro voluntas acquisituri, aliis regulariter innotescere non potest, nisi per *occupationem rei desideratæ*, hinc hactenus illa, ad rerum nullius acquisitionem, requiritur, ac omnem efficaciam, ex laudata Dei ordinatione, non pacto aliquo humani generis universali, habet, nam uti hoc nulla probabili ratione asseritur, ita facilè liquet, eos, qui nihil, nisi ex pactis, se demonstrare hîc posse, existimant *vid.* Pufendorf. *de I.N.G. l.4. c.4. §.5.* nulla socialitatis decreta præsupponere.

§. 20. Non igitur Occupatio *simpliciter*, sed saltem ut *medium, acquisituri voluntatem, aliis indicandi*, circa dominii acquisitionem, est necessaria: Hinc alii actus, æque voluntatem indicantes, ejusdem, cum occupatione, sunt efficaciæ. Vulneratio igitur & persecutio, perinde præstat dominium feræ, ac occupatio, ceu visum fuit Trebatio in *l.5. §.1. de A.R.D.* contraria sententia, quæ prævaluit *§.13. I. de R.D.* ad jus positivum pertinet, licet aliud cum *Grotio*, videatur Guilielm: van der Muelen in *Comment. ad Grot. l. 2.c.8. §.3.* Pisces, qui in stagno sunt, aut feræ, quæ in sylvis circumseptis vagantur, naturaliter nostræ sunt Grot. *de J.B.P. l.2.c.8. §.2.* Sententia Nervæ *in l.3. §.14. de A.A.P.* aliis licet pro naturali habita *vid.* Ziegler *in. not. ad Grot. d. l.* Pufend. *de I.N.G. l.4.c.6. §.11.*

iti-

itidem, ad jus positivum, referri debet. Occupatio, præ aliis actibus, animum habendi indicantibus, ut visu, jaculi emissione similibusque, naturaliter nullam habet prærogativam, hinc si plures, circa rem acquirendam, contendant, nec visus, nec occupatio, nec jaculi emissio, dominium uni tribuit, sed illa potius omnibus est communis, licet vulgo aliter sentiant *v.* Pufend. *d. l. 4. c. 6. §. 8.* Denique hodie dominium ferarum, in Territorio existentium, ante occupationem, rectè Reipublicæ & Imperanti tribuitur, quamvis, ob non satis intellectam occupationis indolem, hic quoque dissentiat Pufendorf. *d. c. 6. §. 7.* sed de his multis disserere, propositum jam non est.

§. 21. Denique inprimis, ex præsuppositis Socialitatis regulis, sequitur tertiò, de quo nunc unicè quæstio est, quod *dominium rerum, semel legitimè acquisitarum, duret, licet possessio cesset*; nam cum lex naturalis, sepositâ etiam lege civili, aut conventione speciali, læsionem, inter homines singulos & integras Gentes, prohibeat, an, salvis Socialitatis legibus, alium, in res nostras, involare posse putabimus, ideo saltem, quod actu eas non teneamus, utut legitimam earum acquisitionem probemus, animumque eas habendi doceamus? hinc rectè Grotius *de J. B. P. l. 2. c. 8. §. 1.* dicit: *à possessione quod incipit dominium, non ideò, amissâ possessione, amittitur, imò jus dat etiam ad repetendam possessionem.*

§. 22. Atque ex his etiam sententiæ contrariæ rationes non difficulter elidi possunt: Nam quod Scriptorem Belgam attinet *v. §. 1. 2.* fatemur, universali aliquo pacto haut effectum esse, ut dominium ultra possessionem duret, ejusmodi enim conventiones, quibus vel oc-

cupationi vis acquirendi conciliata, vel etiam dominii acquisiti duratio definita sit, gratis utique à nonnullis Scriptoribus asseruntur, cum nimis scholasticum sit, primis mortalibus tam profundam posteritatis curam tribuere ut, æternis pactis, dominii acquirendi vel conservandi rationes determinaverint. Porro fatemur, quod lex civilis tantum in subditos valeat, ac conventio specialis paciscentes saltem obliget, sed negamus, quod exinde dominii, ultra possessionem, duratio, unicé repetenda sit, cum merum jus naturale, dominium, semel legitimè acquisitum, tueatur etiam contra eos, quos nulla legis civilis autoritas, vel conventionis specialis religio obstringit. Neque verò laudati juris sanctimoniæ quid decedit, quod Gentes insociabiles, ac in specie Turci, aliarum Gentium, velut hostium, bona sibi attribuant, quis enim, ex factis Gentium, jus colligat? imo tantum abest, ut ista praxis aliquid probet, ut potius contrariæ sententiæ πρῶτον ψεῦδος evidenter innuat, ceu §. *16.* admonitum.

§. 23. Porro rationes, quæ, intuitu ferarum, à nonnullis afferri solent, exigui sunt ponderis, & plerumque vel id, de quo quæritur, supponunt, vel aliàs à scopo abludunt. Urgent naturam ferarum, *hæ enim per amissionem libertatis fiunt nostræ, ergo & per recuperationem libertatis, nostræ esse desinunt, & per consequens dominium earum, in actuali possessione consistere, censetur vid.* Ziegl. *ad Grot. l. 2. c. 8. §. 3.* sed nullum hic esse consequentiæ robur, verùm supponi saltem illud, de quo est quæstio nimis manifestum est: Ut animal nostrum fiat, apprehensione similive actu opus est, hactenus enim nullius fuit, quo igitur alicujus fiat, aliique excludantur, factum aliquod

quod intercedere debet, sed quod animal, suâ evasione, jus legitimè quæsitum tollere possit, id supponitur saltem, sed non probatur. Ut distinctius agamus: Valeret illa ratio, si jura, inter homines & bestias, essent constituta, tum enim, quo jure quis bestiæ libertatem auferret, eamque dominio suo subjiceret, eodem illa in libertatem pristinam rursus tenderet, dominiumque excluderet, eodem ferè modo, sicut se res habet inter hostes, inter quos belli justitia est dubia, nam tum, pari jure, personæ & res hostiles acquiruntur ac amittuntur: Ast cum jura inter homines sint constituta, facilè liquet, bestiam, jura, contra alios homines valentia, suo facto alterare non posse, cum socialitatis regulæ vetent, ne quis rem, quam alius legitime acquisivit, & adhuc ejus retinendæ animum habet, probationemque dominii, antea acquisiti, dare potest, sibi arroget, nam illæ regulæ, generales sunt, nec, à facto feræ, sunt suspensæ.

§. 24. Illud quidem negari nequit, rerum aliquam esse efficaciam in *juribus plane tollendis*, nam, re extinctâ, jus evanescere, tralatitium est: Ab objecti quoque conditione sæpe est, *ut jus sit inane*, nam res mobilis occultari potest, immobilis non item, hinc, quoad illam, verum aliquod jus, facilius effectu suo privatur, quam quoad hanc, quare etiam, rei immobilis furtum fieri recte negatur §. 2. *I. de usucap.* sed quod res etiam *jura ita alterare suo marte queat, ut ille ea amittat, hic acquirat*, id utique probari nequit, sed indoli rerum moralium penitus repugnat, hinc hactenus animalium feritas, non majori successu, quam alia rerum conditio, juxta quam scilicet illæ sunt, animatæ aut inanimatæ, mansuetæ aut mansuefactæ, mobiles aut immobiles, consumtibiles vel non consumtibiles, allegatur.

§. 25.

§. 25. Pergunt dissentientes: *Quin quia novit dominus feram istorum animalium naturam, non potest aliter dominium suum salvum habere, nisi per diligentem custodiam, & exhinc igitur ejus animi esse debet, ut tamdiu Dominus esse velit, quamdiu custodit, aut saltem in eo est, ut custodiat* Ziegler *d. l.* sed, illa etiam, ex hypothesi nondum probata, procedere, seu id, de quo controversia est velut certum, supponere, manifestum est, nam cur dominus ejus animi esse debeat, ut tamdiu saltem dominus ejus animi esse velit, quamdiu custodit, ejus rei ratio unicè ab animalium feritate desumitur, sed quod hæc, in alterando dominio, alicujus sit efficaciæ, id nondum probatum est: hinc nihil prohibet, quo minus dominus ejus sit animi, ut non tantum dominus esse velit, quamdiu rem custodit, sed et, quando ejus possessione excidit, dummodo dominium probare queat. Quæ igitur seqvuntur: *Quod si intermiserit custodiam, & fera elapsa fuerit, quia, in hunc eventum, dominium suum desinere, bene novit, fera non immeritò fit noviter occupantis, etiam in foro conscientiæ, utcunque hic, feram Titii aut Seji antea fuisse, ex crepundiis aut aliunde notum habeat*, etiam nihil probant, cum feritatem animalis dominium mutare posse, supponant, quod tamen nullâ ratione vel probatum est, vel probari potest; hinc, juxta merum jus naturale, non meliori conscientiâ, feram elapsam sibi asserere quis potest, quam rem inventam, quam alius casu amiserat, maximè si, ex crepundiis, statim appareat, rem alterius esse.

§. 26. Quod si quis eò delabi velit, *amissionem dominii, cessante possessione, non male asseri, ob negligentiam domini, bestiam diligenter non custodientis*, is causæ suæ non valde serviet, nam ita non à *cessante possessione*, sed potiùs

ex im-

ei implicito domini consensu, amissio dominii repetitur, præterea non tam ostenditur, *quid mero jure naturali obtineat*, quam potius, *quid lege positivâ constitui possit*, nam uti certum quidem est, quod consensu domini, naturaliter dominium amittatur, ita, domini negligentiam, consensum, amissioni dominii suffecturum, sepositâ determinatione positivâ, involvere, simpliciter dici non potest, imò regulariter hoc negari debet.

§. 27. Ex his ergo satis constat, mero jure naturali dominium rerum occupatarum, etiam ultra possessionem, durare, adeoque alios, quamdiu dominium probari potest, res illas, cum acquirendi effectu, occupare non posse, sed occupatas potius domino reddere teneri. De cætero hæc non ita accipienda sunt, quasi res se aliter habere non possit, sed illa saltem naturalia putanda sunt, pro *certo statu*, quamdiu scilicet nihil aliud, quam amissa possessio, supponitur; ast *statu*, sive *circumstantiis mutatis*, aliud etiam jus naturale decernit. Quemadmodum igitur certum est, quod, si amissam possessionem, *domini consensus* comitetur, dominium amittatur, ita dubitandum non est, quin *lege* etiam *civili* effici possit, ut, cessante possessione, dominium exspiret, quæ constitutio, si ob justas causas fiat, quod in dubio præsumendum, *non iniqua*, sed saltem *positiva* censeri debet. Stante autem vel consensu domini, vel juris civilis sanctione, naturale quoque est, ut dominium, amissâ possessione, pereat, nam lex naturalis, ad illa omnia, extenditur, eademque observari jubet. Interim cum & consensus domini, & juris positivi constitutio, facti sint, nec præsumantur, ideo quamdiu probari non possunt, tamdiu mero juri naturali inhærendum, ac, pro dominii duratione, pronunciandum erit.

§. 28. An igitur jure Romano aliud constitutum sit, nunc inquirendum venit. Multi sane ita putant, imò id, quod, eodem jure obtinere, illi arbitrantur, pro decretis naturalibus habent. Sed nobis, salvo rectius sentientium judicio, Jus Romanum, à possessione, dominii durationem suspendere non videtur. Quoad dominium; modis derivativis acquisitum, res dubio caret, nam *Reivindicatio* similesque *actiones aliæ*, contra rerum possessores comparatæ, luculenter ostendunt, quod dominium, amissa possessione, non pereat. In specie animalia mansueta & mansuefacta, nostra manent, licet eadem non possideamus *l. 5. §. 5. 6. l. 44. de A. R. D. l. 8. §. 1. 2. fam. ercisc. §. 15. 16. I. de R. D.* servus fugitivus ausugiendo, dominium domino non intervertit *l. 13. de A. R. D. l. 1. seqq. C. de serv. fugit.* lapidum, in Tiberim demersorum, dominium retinetur, possessione licet cessante *d. l. 13. de A. R. D.* cumque cæterarum rerum eadem omninò sit ratio, meritò idem etiam jus tamdiu præsumitur, donec probetur contrarium.

§. 29. Hoc verò non præstant argumenta à dissentientibus allata, circa quæ, hoc generaliter notamus: Veteres JCtos, possessione, dominii durationem, quoad amicos, non circumscripsisse, sed tum demum, amissâ possessione, dominium amitti, existimasse, si derelictio, ex recuperandi difficultate & probationis defectu, præsumta, cum possessionis amissione, fuerit conjuncta, hæc autem: *dominus, amissâ possessione, invitus amittit dominium*, &: *eodem tum demum excidit, si, ob desperatam recuperationem & probationem, in amissionem consentiat*, differre, manifestum est. De cætero cum proposito nostro prolixitas non conveniat, hinc satis erit, si potioribus textibus, qui hanc in rem allegari solent, satisfaciamus.

§. 30.

§. 30. Primo reſpondebimus ad textus, quos Scriptor Belgicus *vid.* §. *1. 2. 3.* adduxit. Ex *l. 1.* §. *1. de A. A. P.* neceſſariâ conſecutione adſtrui non poteſt, quod, amiſſâ poſſesſione, pereat dominium, cum nihil aliud ibi dicatur, quam *dominium rerum ex naturali posſesſione cœpiſſe*, quod ad primam dominii originem pertinet, imo licet demus, etiam res, quarum dominium extinctum eſt, naturali poſſesſione iterum acquiri, prout ſanè id dare debemus, attamen, quod amiſſa poſſesſio tollat dominium, exinde non conſequitur. In caſu *l. 5.* §. *1. l. 6. pr. de Rer. div. l. 14.* §. *1. de A. R. D.* dominium amittitur, non ob amiſſam poſſesſionem, ſed domini conſenſum: Imo ſi non tam verba captes, quam potius ſententiam reſpicias, ex mente JCtorum, caſâ in littore maris exſtructâ, non *dominium*, ſed *uſus* ſaltem loci occupati acquiritur, hoc igitur remiſſo, locus in priſtinam cauſam revertitur, quemadmodum id, in omnibus rebus, quæ ita pluribus expoſitæ ſunt, ut dominio utentium ſubjici non debeant, vel ſaltem non ſoleant (qualis res eſt etiam mare, ex Romanorum quidem ſententia, de qua mox diſtinctius videbimus) accidere ſolet.

§. 31. Porro *l. 5.* §. *2.* & *l. 7. pr. de captiv. & poſtlim:* præſupponunt Gentes, inter quas nulla amicitia vel ſocialitas obſervatur; inter has, amiſſâ poſſesſione, res amittuntur, non quod à poſſesſione dominium ſuſpendatur, ſed quod Gentes inſociabiles nullum jus agnoſcant, ſed, prout viſum fuerit, aut ſors vel potentia tulerit, bona ſibi mutuo eripiant: Nam olim externi, quaſi pro hoſtibus habebantur, ac, obliterato, malis moribus, juris naturalis dictamine, latrocinari & prædas agere in exteros, pro licito reputabatur, quod σκυθισμὸν aliqui vocant,

hinc etiam ipsa vox *hostis*, veteri Latio nihil nisi *externum* significavit *vid.* Grot. *de J. B. P. l. 2. c. 6. §. 14. in fin. c. 15. §. 5.* Ad illius ætatis mores respicere JCtum in *d. l. 5. §. 2.* ex eo liquet, quod loquatur de *Gente aliqua, cum qua, nec amicitiam, neque hospitium, neque fœdus, amicitiæ causa factum, habeant Romani*, quasi scilicet ipsa natura, inter homines, nullam amicitiam vel cognationem constituerit, cujus contrarium tamen rectè agnoscunt Romani in *l. 3. de I. & I*!

§. 32. Nec obest nostræ explicationi, quod JCtus in *d. l. 5. §. 2.* præsupponat *pacem* & *populos qui hostes non sint:* Nam negantur esse hostes, scilicet *professi*, quibus bellum sit indictum, ac in quos, instructo exercitu, pugnetur, *l. 24. de captiv. & postlim.* Sunt tamen hostes, id est, *Non-amici*, quibus, ex corruptâ Gentium praxi, socialitatis officia impunè negabantur, quosque ambitiosa Romanorum improbitas, *latrunculos, prædones* aut *latrunculos extera gentis* vocabat *d. l. 24. & l. 6. de captiv.* Id interim facilè liquet, ex moribus Gentium corruptis, frustra repeti vel decreta naturalia, vel sanctiones juris positivi, quæ, inter amicos aut cives, dominii acquisitionem vel conservationem dirigant.

§. 33. Denique ambigua Augustini in *can. 1. Distinct. 8.* & *can. 1. caus. 23. qu. 7.* sententia (ut de ea etiam incidenter dicamus) uti veritatem juris naturalis non mutat, nec forte etiam sanctionis cujusdam positivæ autoritatem habet, ita, illis licet positis, commode sic accipi potest: *dominia rerum, mero jure naturali, non esse introducta, sed ex facto humano habere originem, ac in civitatibus, imperio civili defendi, eique subesse, nec adeo rerum dominos, contemnere debere Imperantes*, ex quo nec sequitur, quod dominii,

nii, ultra possessionem, duratio, in Civitatibus, à lege civili unicè dependeat, nec (si dominii durationem, cessante possessione, juxta veram sententiam, antea demonstratam, naturaliter asseras) quod jure positivo contrarium constitutum sit.

§. 34. Ex his amplius fluit, quod explicatio *l. 5. de I. & I.* quam *Belga* noster suppeditavit, etiam rejicienda sit, cum ex falsâ hypothesi, quasi scilicet, amissa possessione, naturaliter dominium exspiret, procedat. Dicendum potius, *dominiorum distinctionem*, eo sensu *juris Gentium* dici, quod merum jus naturale, dominia singularia immediatè haut introduxerit, sed illa, ex facto humano, quod jus naturale tueatur, orta sint: Nam jus naturæ, quod facta humana consequitur, eademque defendit, ac non incongruè *Hypotheticum* vocatur, frequentissimè etiam *jus Gentium* dici solet, quo rectè quoque refertur *§. 1. 2. I. de jur. nat. gent. & civ. §. 11. I. de R. D.* Sic adeò, sepositâ etiam conventione, jam adest principium, quod inter Gentes, dominium legitimè acquisitum, cessante licet possessione, sustineat; id quod uti, per fœdera specialia, magis firmari potest, ita horum argumento malè illud negatur, aut ab his, dominiorum duratio, quoad liberos populos, unice repetitur.

§. 35. Quod in specie Mare attinet, illud Romani JCti *commune* dixerunt *§. 1. I. de R. D. l. 2. §. 1. l. 4. de R. D. l. 3. §. 1. ne quid in loc. publ. l. 13. comm. præd. l. 13. §. ult. de injur.* & tamen *ejus dominium* quâ *publicum*, quâ *privatum*, non obscurè agnoscere videntur *l. 14. de injur. l. pen. de R. D. l. 14. de A. R. D. l. 5. §. 1. l. 6. de R. D. l. 3. ne quid in loc. publ. l. 24. de damn. infect. l. 50. de A. R. D. l. 3. §. 1. l. 4. ne quid in loc. publ. l. 13. §. fin. de injur. l. 2. §. 8. 9. ne quid in loc. publ. l. 1. §. 17. de*

flum.

flum. l. 45. de usurp. l. 7. de div. tempor. praescript. Id quod *Belga* noster, ex sua hypothesi, ita explicat: JCtis mare vocari *commune*, quod illorum ævo, maxima sui parte, occupatum possessumve non fuerit, imò forte nulla, si exterum spectes, quodque consequenter, ex eorum sententia, possessio littorum atque ita maris, dominium unicè dederit, unicè defenderit, adeoque illud, cessante possessione, non exstiterit *vid. dissert. de Domin. mar. c. 9.*

§. 36. Enimverò uti, de ambiguâ Romanorum sententia, certi quid pronunciare, fortassis non licet, ita illud tamen asserere non veremur, quod doctrina, quæ rerum occupatarum dominium, à possessione suspendit, neque naturalis sit, id quod in præcedentibus satis evicimus, nec eam JCti Romani vel probaverint, vel sua autoritate introduxerint. Illi igitur, ex nostra conjectura, potius mare dixerunt *commune*, quod idem juxta *primam conditionem suam dominio non sit subjectum*, qua in parte, cum rebus *nullius* illud convenit: deinde, quod *dominio singulari subjici non debeat, aut saltem ista subjectio non adeò necessaria sit, sed sufficiat, si quisque, pro ratione indigentiæ suæ, usum temporarium, per occupationem, sibi inde asserat,* quo respectu à rebus *nullius* idem differt; hæ enim, cum variæ, nec perpetuò durabiles sint, per occupationem, dominio singulari penitus subjiciuntur, ac sæpe etiam consumuntur. Breviter: Romani videntur mare habuisse pro re *negative nullius* seu *communi vid. §. 10.* quo ipso tamen, juxta philosophiam naturalem, ultra limites, procurrisse existimandi sunt.

§. 37. De cætero id quod diximus, satis liquet ex *l. 4. de R. D. l. 13. comm. præd. l. 2. §. 8. l. 3. §. 1. l. 4. ne quid in loc. publ. l. 24. de damn. inf. l. 1. §. 17. de flum. l. 45. usurp. l. 7.*

de

de divers. temp. præscr. inprimis verò *ex l. 13. §. fin. de injur. l. 2. §. 9. ne quid in loc. publ.* nam comparatio *maris*, cum *campo*, *balneo*, *caveâ* ac *theatro publico*, conjecturam nostram maximè probabilem reddit: in his enim rebus, aliquid occupando, non *dominium*, sed *usum*, eumque saltem *temporarium* acquirimus, ergo idem de mari dicendum esse, facta comparatio arguit. Atque in eundem sensum *l. 5. §. 1. l. 6. de R. D. l. 14. 50. de A. R. D.* commodè accipi possunt, etsi verba, nimis captata, repugnent: Quia tamen sententia Romanorum, quâ generaliter mare, res communis esse perhibetur, necessariâ ratione non nititur, ideò facilè aliqua variatio iis obrepere potuit, nam nonnunquam verum maris dominium agnovisse illi videntur, quo referas *l. pen. de R. D. l. 3. pr. ne quid in loc. publ. l. 14. de injur.*

§. 38. Jam ut, his præsuppositis, ad id veniamus, de quo quæstio est, liquet sanè, Romanos, ad dominii conservationem, perpetuam possessionem haut requisivisse, esto enim, quod cessante, quoad maris partes, occupatione & possessione, res in pristinam causam reversa fuerit, attamen, quoad amissionem dominii, nihil inde elici potest, cum possessor non dominium, sed usum saltem habuerit: Deinde amissio juris, quale etiam illud tandem fuerit, non ex sola possessionis cessatione, sed ei potius innexo possessoris consensu dependet, qui enim in loco, omnium usibus exposito, aliquid occupat, is jus temporarium, ac ultra possessionem non duraturum, acquirere solùm intendit. Quodsi autem, certis in casibus, constantius aliquod maris dominium per occupationem, est acquisitum, tum nondum probavit *Belga* Noster, quod, cessante possessione, illud fuerit amissum, & quod, posito

posito hoc, sola possessionis cessatio, pro amissionis causa, sit habita, nam dicerem potius, quod JCti dominium, non ob defectum possessionis, sed ei innexam possessoris voluntatem, amissum crediderint, cum enim dominium, ob solam possessionis cessationem, naturaliter non amittatur, bene verò ob possessoris consensum, præterea, sanctio aliqua positiva, temerè non sit asserenda, hinc, in dubio, illa explicatio admittenda erit, quæ JCtos Romanos, juxta vera principia naturalia, ratiocinatos esse contendit.

§. 39. Quoad fera animalia plerisque res confecta videtur, quod scilicet, ex sententia Romanorum, amissâ possessione, eorum dominium pereat, Disertè Cajus *l. 3. §. 2. l. 5. pr. de A. R. D. quicquid autem eorum ceperimus, eo usque nostrum esse intelligitur, donec nostra custodia coercetur; cum verò evaserit custodiam nostram, & in naturalem libertatem se receperit, nostrum esse desinit, & rursus occupantis fit: naturalem autem libertatem recipere intelligitur, cum vel oculos nostros effugerit, vel ita sit in conspectu nostro, ut difficilis sit ejus persecutio*, quæ iisdem ferè verbis repetuntur §. *12. I. de R. D.* ac ita perspicua esse videntur, ut vix dubitandi locus superesse censeatur.

§. 40. Enim verò si rem propius consideremus, facilè liquet, Romanos non ideò dominium amissum dicere, quod *possessio sit amissa*, sed quod ob *recuperandi difficultatem & desperatam probationem* dominus *animum habendi dimittat*, hinc si probatio & spes recuperandi supersit, adeoq; nihil, ad dominium dimittendum, dominum adigat, poterit idem, etiam juxta jus Romanum, vi dominii retenti, vel ferám elapsam denuò occupare, vel ab aliis occupatam vindicare: Nam quando, amissâ possessio-

ſeſſione, dominium amiſſum dicunt, agunt de *feris uſitatis ac in regione aliqua occurrentibus*, hæ ſi in libertatem naturalem ſeſe recipiant, ab aliis regulariter diſtingui nequeunt, nec adeò dominii probatio dari poteſt, hinc animus habendi neceſſario dimittendus eſt, ex quo adeò dominii amiſſio dependet: Cepiſti leporem, qui in naturalem libertatem ſe recepit, an putas, te, inprimis poſt aliquod temporis intervallum, oſtendere poſſe, quis ex tot leporibus, tuus olim fuerit? non arbitror, ergo in ejus amiſſionem conſentire, ac pati debes, ut is deinde ſit res nullius, ac à quovis occupari queat. Imo ipſe Cajus ſatis vulgari ſententiæ occurrit, quando tum demum dominium periiſſe dicit, ſi fera *vel oculos noſtros effugerit, vel ita ſit in conſpectu noſtro, ut difficilis ſit ejus perſecutio*, nam ex eo manifeſtum eſt, non amiſſam poſſeſſionem, ſed recuperandi difficultatem, ac probationis defectum, iisq; conjunctam domini derelictionem, operari dominii amisſionem; Nec valebit exceptio, ſi dicas, JCtum iſtis verbis non innuere, quod *dominium animalis elapſi adhuc ſuperſit, ſed potius, quod nova apprehenſione iterum acquiri posſit*, nam ſupponit illa id, de quo eſt quæſtio, quaſi ſcilicet, ſola poſſesſionis amisſio, naturaliter dominium tollat, quod tamen non tantum dubium, ſed & plane falſum eſſe, hactenus ſatis probavimus.

§. 41. Fallitur itaque Grotius *de J. B. P. l. 2. c. 8. §. 3.* dum ait: *feras ſimul atque naturalem libertatem recipiunt, noſtras eſſe deſinere, ajunt Romani JCti: Atqui in rebus omnibus aliis, à posſesſione quod incipit dominium, non ideò, amiſsâ poſſesſione amittitur; imo jus dat etiam ad repetendam posſesſionem. Res autem noſtras alius à nobis auferat, an ipſa ſeſe, ut ſervus fugitivus, non multum refert. Quare*

 veri-

verius est, non per se amitti dominium, eo quod fere custodiam evaserint, sed ex probabili conjecturâ, quod, ob difficillimam persecutionem, eas pro derelictis habere credamur, praesertim cum internosci, quæ nostra fuerint, ab aliis non possint. Nam licet rectissimè id, quod naturale est, tradat, non rectè tamen, aliam sententiam, JCtis Romanis tribuit, cum penitus illi, doctrinæ ejus consentiant. Falluntur quoq; multi interpretes Grotiani, qui Autorem hac in parte seqvuntur, ac novissime etiam Guilielm. van der Muelen *in comment. ad d. l.* quando censet, *descendere potius ex speciali constitutione, vel jure civili Romanorum proprio, quam naturali æquitate, quod, amissâ possessione, dominium feræ amittatur*, nam, Romanos JCtos, hoc non statuere, adeoque frustra id, ad specialem constitutionem referri, hactenus satis est ostensum. Bis autem falluntur illi, qui JCtos Romanos, contra Grotium defendunt: nam & sententiam alienam JCtis perperam imputant, & sententiam falsò imputatam, malè pro naturali habent. Summa igitur hactenus dictorum huc redit: *Amissa possessione, dominium naturaliter non perit, nisi vel consensus domini, vel sanctio juris civilis accedat, hæc tamen, in Jure Romano, non occurrit.*

§. 42. Atque ex his principiis, quæstiones speciales facile decidi possunt, quam in rem, speciminis loco, nonnullas subjiciemus. Et primo quidem, de dominio Maris, ab aliis prolixè jam excusso, vel tria verba proferre liceat: Ex nostra scilicet sententia, mare Terræ proximum, Reipublicæ dominio, sine dubio, subjici potest, pertinet enim ad finium securitatem, adeoq; ejus acquisitionem leges socialitatis permittunt. Fit autem acquisitio consensu, qui per occupationem plerumque declaratur,

ratur, *vid.* §. 19. 20. ad conservandum autem dominium semel acquisitum, continua possessione, minimè opus est, cum, communia socialitatis dictamina, jus quæsitum tueantur, modo animus remittendi non interveniat *vid.* §. 21.

§. 43. Exterum verò mare, ac in primis vastus Oceanus, à terris satis remotus, in totum dominio singulari subjici nequit, nam, ut Gentes eum inter se partiantur, id supervacuum est, cum eum non perinde, ut terram, habitare, usibusque suis perpetuis subjicere queant, sed is, inmedio expositus, omnibus usum præbere queat: Ut verò una aliqua Gens, universum sibi asserat, id insociabile, injustum ac stolidum est *vid.* §. 18. Hinc satis liquet, vastum mare, ex intentione Creatoris, debere esse rem *negative nullius*, sive, quod concinnius videtur, *communem* i. e. talem, quæ ad homines quidem pertineat, quaque illi uti queant, quæ tamen dominio singulari, subjici non debeat *vid.* §. 10.

§. 44. Ut tamen quædam Exteri Maris partes, in dominium redigantur, leges socialitatis non prohibent; hinc si aliqua Gens, intra modum æquabilem, & sine alterius injuriâ, quandam exteri maris partem sibi asseruerit, ejusdemque habendæ animum, indiciis habilibus, declaret, tum dominium quoque, cum consvetis effectibus, illi erit tribuendum, cessante licet possessione, nam lex naturalis hîc perinde, ac in terra, acquisitum dominium tuetur. Ex quibus etiam in specie consequitur, Anglos, Venetos & Genuenses, quoad dominium maris Britannici, Adriatici & Ligustici, securos esse, nec, per invalidum *Belgæ* Nostri principium, eodem excuti posse. Juris Romani, quâ talis, in controversiis libera-

rum Gentium, nulla est autoritas, quamvis, nec illud nostris assertionibus valde obesse, *ex* §. *35. seqq.* satis etiam pateat.

§. 45. De occupatione ferarum elapsarum, in Germaniâ quidem, non perinde, ac juxta jus Romanum, quæri potest, cum feræ non sit indistinctè res nullius, nec cuivis adeò jus occupandi competat. Non tamen plane cessat quæstio, nam si ad eos referatur, qui jure venandi gaudent, omninò locum invenit: Hinc si quis feram occupaverit, eaque in libertatem naturalem se rursus receperit, illa ab aliis, jure venandi gaudentibus, occupatione acquiri non poterit, si dominus prior dominium probare queat, nec conventione inter vicinos, vel Ordinationibus venatoriis, aliud cautum sit, quæ tamen, cum non præsumantur, semper probandæ erunt.

§. 46. Inprimis igitur dominium priori domino erit salvum, si per addita γνωρίσματα sive crepundia, fera ab aliis internosci queat, nec valebit exceptio si dicas, *per crepundia aliorum juri præjudicium fieri non posse*, nam jus dubium, aut potius nullum, per invalidam principii petitionem, velut certum & indubitatum, supponitur. De cætero res illa, non tantum inter vicinos, v. gr. Nobiles, jure venandi investitos, usum habet, sed & inter ipsos Status imperii, hinc si fera, gnorismate instructa, in aliud territorium transeat, eam à Domino Territoriali, cum effectu acquisitionis, occupari non posse, sed eam domino priori reddendam esse, arbitramur, nisi conventione speciali aliud constitutum sit, nam, hac seposita, jus naturale prioris domini do-

minium

minium tuetur, quod, in Imperantes ac Status imperii, etiam valet.

§. 47. Præterea etiam hodie in Germaniâ dantur animalia, quæ pro rebus nullius habentur, quæque à quovis, si aliorum jus jam quæsitum non obstet, occupari possunt: In his ergo, si post occupationem, in libertatem sese iterum recipiant, tamdiu dominium prioris domini durare existimamus, quamdiu spes recuperandi aut probandi facultas non cessat. In rebus, non occupatione, sed acquisitione derivativâ, puta emtione simi-live titulo, quæsitis, dominium, amissâ possessione, non desinere, constans est interpretum sententia *vid.* §. 28. Ast animalia, hac ratione acquisita, ab occupatis, quoad dominii durationem, vix differunt, nam si animal emtum, custodiam ita evaserit, ut nulla veteris dominii supersint vestigia, tum dominus animum habendi, perinde, ac in feris occupatis elapsis, deponere cogitur, adeoque bestia vel à quovis, vel qui jure occupandi gaudet, iterum occupari poterit: sed si dominium probari queat, tum etiam salvum erit.

§. 48. De animalibus mansvefactis hanc regulam comprobatam esse, ajunt Romani, *ut eousque nostra esse intelligantur, donec revertendi animum habeant; quod si desierint revertendi animum habere, desinant nostra esse ac fiant occupantium. Intelliguntur autem desiisse animum revertendi habere tunc, cum consvetudinem revertendi deseruerint l. 5. §. 5. de A. R. D. §. 15. J. de R. D.* Quæ doctrina non ita est accipienda, quasi, cessante consvetudine & animo revertendi, animal statim nostrum esse desinat, nam nec in feris ita juris esse, antea ostendimus, sed eò potius ten-

 dere

dere illa existimanda est, quod, animali ad feritatem suam relapso, regulariter spes recuperandi & probandi facultas cesset, adeoque, ob necessariam dominii de relictionem, bestia fiat iterum nullius. Quod si igitur per addita crepundia, vel alia signa, dominium vetus ostendi queat, tum animal, vel à priori domino rursus occupari, vel occupatum vindicari poterit, licet illud consvetudinem revertendi deseruerit.

§. 49. Videamus nonnulla specialius: *pavones apud nos haberi pro animalibus mansuetis* censet Brunneman. *exerc. 6. ad Inst. p. 48.* ex quo amplius infert *Dn.* Thomas. *in not: ad Strauch. dissert. 6. §. 28.* & *simias aliasque similes bestias exoticas, ratione amissionis, pro mansvetis esse habendas, cum si amittantur, & ab alio iterum occupentur, ob raritatem, dignosci queant.* De quibus eo minus dubitandum est, quo magis hactenus in genere probavimus, quod omnium animalium dominium, salvum sit, quamdiu illud probari potest, nisi, conventione aut lege positiva, aliud constitutum sit.

§. 50. Jure Saxonico cautum est: Tauben/ Kraen/ Aelstern/ Pfauen und ander Federspiel/ das nicht grimment (in aliis zam) ist/ fleugt es zu Felde/ es ist gemein/ grimmende (zahme) Federspiel aber nicht. Weichbild: *c. 118. (119.)* Ex his ergo colligendum videtur, quod animalia vel fera, vel mansuefacta, ac ad feritatem relapsa, si custodiam evaserint, statim admittantur, sed observat *Dn.* Schilter *in Praxi jur. Rom. exercit. 45. §. 18.* quod, in Codice Ambrasiano, hoc caput non extet, adeoq; recentiori tempore adjectum videatur, forte, ut conjicimus, ad mentem juris Romani, hinc hactenus amissionem

non

non aliter fieri putem, quam quatenus probatio prioris dominii deficit.

§. 51. Sed Jus Alemannicum *c. 238.* animalia mansuefacta, post triduum vel quatriduum amitti docet: Hat ain Mann Hábich oder Sperber/ oder ander wild Federspiel/ und ist/ daß es ainem Mann entrynnet von der Haut/ und er volget im nach und es flewgt aus seinen Augen und er verwigt (verziehet) sich des Suches den Tag/ und er suchts doch darnach den andern Tag und den dritten Tag und er vindet nicht. Wer es in den dreyen Tagen gevdht/ der soll es mit Recht wieder geben. Und vdhet er es an dem vierten Tag oder darnach/ es ist sein. Tauben und Pfaben habent gleiche Recht. Hat ain Mann Pfaben/ die gewend seint pey seinem Gemach/ und die fliegent von dan und hinwieder/ dieweil sie das tunt/ so seint sie sein. Aber wenn sie hinfliegent/ und herwieder in vier Tagen/ ane Unterscheid/ nicht kommen/ wer sie darnach gevdht/ des seint sie. Addit *Dn.* Schilter *d. l.* §. *19.* in nonnullis Codicibus, loco *quatridui*, fieri mentionem, *quatuordecim dierum*, putatque amplius, jus germanicum erga dominium, circa amissionem ferarum, esse benignius Romano, utpote quo fera naturalem libertatem recepisse censeatur statim, atque custodiam nostram elapsa est. Sed hoc ultimum, ex vulgari præjudicio, fluit, hinc dicerem potius, jus germanicum, durationem prioris dominii, arctioribus limitibus circumscripsisse, ac in eodem occurrere, dispositionem aliquam positivam, quæ in Jure Romano haud reperiatur. Num vero, istam juris Alemannici sanctionem, usus forensis obliteraverit, an adhuc servet, periti noverint.

§. 52.

§. 52. De apibus legitimè acquiſitis, hæc eſt juris Romani ſententia, quod examen, animo non redeundi evolans, eousque noſtrum eſſe intelligatur, donec in conſpectu noſtro eſt, nec difficilis ejus eſt perſecutio, alioquin fit occupantis §. 14. *I. de R. D.* quod, ex principiis noſtris, ita explicamus, apes tam diu noſtras cenſeri, quamdiu, ob recuperandi difficultatem & deſperatam probationem, eas non derelinquimus, cum quo convenit doctrina Platonis *l. 8. de Leg.* inquientis *ſi aliena examina quis perſequitur, atque ære pulſans, delectatione apes ad ſe trahit, damnum reſtituat.* *vid.* Schilt. *d. exercit.* 45. §. 14. Non igitur circumſtantiæ, Juri Romano memoratæ, quod ſcilicet examen ſit in *conſpectu noſtro, nec difficilis ejus perſecutio*, per ſe dominium conſervant, aut contrariæ id tollunt, ſed animus habendi vel derelinquendi, circumſtantiis illis implicitus, effectus illos producit. Hinc ſi examen, quod oculos noſtros effugerat, ab alio occupatum ſit, domino id reſtituendum eſſe putamus, ſi hic jus priſtinum probare queat, quod inprimis fieri poterit, ſi à paucis apes alantur. Interim vulgo aliter jus civile accipiunt *vid.* Berlich. *P. 5. Concluſ. 50. n. 14.*

§. 53. An autem cum jure civili, hac in parte, conveniat Jus Saxonicum; diſputari ſolet? Affirmant hoc Strauch. *diſſert. 6.* §. 28. Struv. *in S. I. C. exercit. 41.* §. 16. qui etiam Berlichium *P. 5. Concluſ. 50* velut conſentientem allegant, qui tamen vix in iſtam claſſem referri poteſt, nam *d. Concluſ. 50. n. 12. ſeqq.* loquitur de jure civili, poſtea aſſerit, quod apes, victûs causâ evolantes, non amittantur *n. 17.* denique docet quidem *n. 18.*

quod

quod apes, animo non redeundi evolantes, tam de jure civili, quam Saxonico, ab aliis occupari queant, ast *tempus amissionis*, circa quod alii, juris civilis & Saxonici discrimen, quærunt, ille non attingit. E contrario alii, ac in specie Carpzov. *P. 4. C. 36. D. 4.* negant juris civilis & Saxonici convenientiam, existimantes, discrimen in eo occurrere, quod examen animo non redeundi evolans, de jure civili tamdiu nostrum manet, quamdiu in conspectu nostro, nec difficilis ejus persecutio est, sed jure Saxonico statim amittatur, per textum in Weichbild *art. 119. (120.)* Fleugt ein Bien-Schwarm aus eines Mannes Hoff zu seinem Nachbar / er ist den Schwarm näher zu behalten / denn jener der ihn folget / den die Bien ist ein wilder Wurm. Rei isti, rectè intelligendæ, distingvendas esse diversas quæstiones rectè admonuit *Dn.* Thomas. *in not. ad Strauch. d. dissert. 6. §. 28.*

§. 54. Illud igitur primò certum est, quod apes, victûs causa evolantes, non amittantur, ac adeò non magis ab alio occupari queant, quam quæ alvearibus continentur, qua in re jus civile & Saxonicum conspirant *v. l. 8. § 1. fam. ercisc.* Berlich. *d. Concl. 50. n. 17.* Carpzov. *p. 4. C. 36. D. 1. 2. 3.* Si verò, animo non redeundi, evolent apes (id quod fit, si nova apium soboles, ad quærendas alias sedes, à parentibus expellatur, wenn die Bienen schwärmen / vel, si omnes cunjunctim evolent, ac alvearia sua relinquant, nam aliàs semper nonnullæ remanere censentur, quæ illa custodiant, ac contra apes rapaces defendant, *vid* Berlich. *D. Concl. 50. n. 16.*) Item illud discrimen subesse videtur, quod jure civili

tamdiu nostræ sint, quamdiu in conspectu sunt, nec difficilis persecutio est, aut potius, ex nostra sententia, quamdiu earum dominium probari potest; sed jure Saxonico statim amittantur; Juxta jus Romanum, *ob consensum domini*, Saxonicum, *ob sanctionem positivam*, dominium amittitur.

§. 55. Neque tamen amissio illa ita intelligenda videtur, *quasi vicino, ipso jure, in præjudicium prioris domini, examen apium acquiratur*, prout quidem sentire videtur Carpzov. *4.36.4. num. 5.* sed in eum potius sensum illa accipienda erit, quod, *domino priori non statim insequente, vicinus, mediante occupatione, acquirere possit examen*, quem casum etiam respicere videtur præjudicium à *Carpzovio* subjectum: So möchte auch bemelter euer Nachbahr solchen eingefangenen Bienenschwarm / vermöge Landüblicher Sächsischer Rechte / wofern bey euch einanders nicht hergebracht / wiederumb auszuantworten / und abfolgen zulassen / wider seinen Willen / nicht gedrungen werden.

§. 56. Quodsi adeò dominus examen evolans statim sequatur, tum vicino erit potior, nec ab ingressu fundi alieni prohiberi poterit, ceu rectè sentit *Dn.* Schilter *d. exercit. 45. §. 14.* eamque sententiam, ex legibus Bajuaricis & Alemannicis, amplius illustrat *§. 15.* Nec obstat *d. art. 119.* Weichbild in verbis: Er (vicinus) ist den Schwarm näher zu behalten / denn jener der ihn folget / nam commodè potest intelligi, de domino, post aliquod tempus insequente, nec dicitur: er ist dem Schwarm näher zu fangen / sed: zu behalten postquam scilicet examen occupaverat. Interim vulgo domini,

statim

ſtatim inſequentis, nullam rationem habere videntur, hoc enim facilè colligas, ex præjudicio apud *Carpzovium*, quod §. *prac.* ex parte retulimus hat euch jüngſthin ein Bienen-Stock geſchwärmiet / welchen jungen Schwarm euer Weib zwar angeklungen / ſich aber derſelbe / weil ihr ein klein Gärtlein habt / in euers Nachbars Garten / etwa drey Meßruhten lang / angehangen / ſo möchte / ꝛc. nam hæc verba dominum inſequentem ſatis arguunt, & tamen contra eum pronunciatum fuit. Sic ſtrauchius *diſſert. 6.* §. *28.* ſolitâ ſibi ſubtilitate, docet: *dominum fundi eſſe propiorem perſequente* (domino priori,) *non ratione acquiſitionis, ſed quod prohibere perſequentem, ab ingreſſu fundi ſui, poſſit*, nam, hac ratione, nullum domini prioris & inſequentis jus, etiam ratione acquiſitionis, agnoſci, manifeſtum, & recte jam à *Dn.* Thomaſ. *in not. ad d.* § *28.* admonitum eſt.

§. 57. Multo magis dominus prior, vicino potior eſt, ſi examen evolans, in ramo, quem arbor vicini, in hortum ejus porrexerat, conſederit, ac ab antiquo domino ſtatim iterum ſit occupatum, nam non tantum, rationes modo allatæ, hic pro eo militant, ſed & ſpecialis accedit, quod apes fundum prioris domini nondum deſeruerint. nec in re aliena conſederint, cum ramus, in fundum noſtrum extenſus, minimùm quoad fructus, noſter eſſe cenſeatur Landr. *l. 2. art. 52.* Weichb. *art. 126. 127.* hinc meritò apud Carpzov. *Dec. 295.* pronunciatum: Dieweil aber dennoch / als der Schwarm das erſte mahl in ſeinen Garten kommen / denſelben nicht beſchloſſen / das anderemahl aber in eurem Garten verblieben / und ſich nur an des Nachbars Baum / aber gleichwohl an den / in

euren Garten hangenden Zweig/ gelegt/ und daselbst von euch gefasset und abgenommen worden. So habt ihr auch dadurch das Eigenthum erlangt/ und hat sich euer Nachbahr solches Schwarms/ im Stande Rechtens/ nicht anzumassen.

§. 58. Alia quæstio est, annon examen evolans, vicino, in cujus fundo consedit, ipso jure acquiratur, ratione tertii, cui hactenus nullum jus competiit, adeò ut ab hoc, in illius præjudicium, idem occupari nequeat? Non visum fuit olim Lipsiensibus apud Georg. Beat. *Cas. varior. p. 26.* hat sich ein Frembder Bienen-Schwarm uf euren Acker angehangen/ den ein Bauersmann mit einem Weibe/ in einen Sack gesteckt und anheim getragen. Ob sie den wohl solchen erstlichen vor euch verneinet/ dieweil aber die Art der Bienen vor wilde geachtet/ und dieser Schwarm nicht euer gewest/ so haben sie nach Zulassung gemeiner beschriebener Rechte/ wohl Fug gehabt/ denselben aufzufangen/ und mögen derhalben von euch zu recht nicht gestraffet werden *vid.* Thomas. *in not. ad Strauch. d. §. 28.* Si tamen rationem juris germanici, quam inculcat *Dn.* Schilter *d. exercit. 45. §. 13.* quâque *res in fundo meo existentes, mea sunt*, adeoque *non tam jure occupationis, quam accessionis acquiruntur*, valere patiamur, tum contrarium omninò dicendum erit, nempe quod tertius examen apium occupare & auferre nequeat; Nec oberit exemplum domini prioris, qui jure suo apes evolantes repetit, ceu antea diximus, nam virtus fundi, accessoria ad se trahentis, quoad hunc, meritò restringitur, ob dominium, quod ante habuit, quæ ratio, in tertio extraneo, cessat. De cætero principium modo laudatum, juri Germani-

mani-

manico probari exemplo avium patet, ita Jus Alemann. *c. 238. §. 3.* Wo Vogel geinst auf pawmen habent / oder wo sie instent (insident, ex conjectura *Dn.* Schilteri *d. exercit. §. 21.* sed forte legendum nistent / ut sensus sit : si volucres nidos confecerunt, vel, in iis construendis, sunt occupatæ, nam ex momentanea sessione, vix dominium avium asseri potest) das deß Mannes ist / dieweil sie in seiner Gewalt seint / so seint sie sein. Aber wenn sie fliegent wordent (postquam scilicet pullos excluserunt, aut hi adoleverunt) wer sie denn gevacht / deß seint sie.

§. 59. De discrimine igitur juris civilis & Saxonici, nec non communis & nostræ explicationis, ita breviter habendum : De jure civili, juxta communem sententiam, examen evolans tamdiu nostrum est, quamdiu in conspectu nostro, nec difficilis ejus est persecutio, sed juxta nostram, quamdiu dominium ejus potest probari. Ast jure Saxonico, secundum communem explicationem examinis è nostro evolantis dominium statim amittitur, ac ejus acquisitio à nova occupatione dependet, ita ut vel à priori domino, vel tertio, vel vicino, in cujus fundo consedit, illud acquiri possit, sed in concursu potior est causa vicini. Verum ex nostra sententia, dominium quidem etiam amittitur, si tamen dominus prior & vicinus circa occupationem concurrant, illius causa potior est, intuitu tertii verò, examen vicino, in cujus fundo consedit, ipso jure & vi accessionis acquiritur, adeoque à tertio occupari nequit.

§. 59. Illud addo, in meo Juris Weichbildici Codice *in d. art. 119.* ex quo, peculiarem Juris Saxonici sancti-

ſanctionem, unice repetunt interpretes, in fine legi: **Wenn die Bien ist ein wilder Wurm /** quam lectionem etiam Gloſſa retinet, ea autem ſtante, alium plane emergere ſenſum, manifeſtum eſt. Nimirum juxta iſtam lectionem verba finalia, præcèdentia reſtringunt & explicant, eo ſenſu: *ſi apis eſt fera, & quod feritatem conſequitur, hactenus in libertate naturali relicta, tum, ſi examen in alicujus fundo conſideat, ac inde ad vicinum avolet, hujus, in eodem occupando, potior quam illius cauſa eſt.* Juxta hæc igitur de apibus, dominiò alterius ſubjectis, plane nihil cautum eſt in *d. art. 119.* hinc, hoc poſito, etiam in foro Saxonico, jus naturale, jure Romano, ex noſtra quidem ſententia, probatum, ſequi liceret. Sed cum hactenus, alteram lectionem, juris Saxonici Doctores conſtanter, quantum nobis quidem conſtat, ſequantur, hinc nihil definimus, ſed eam rem peritorum judicio ſubmittimus.

